

יבמות צג

משה שווערד

1. ריטב"א על מסכת יבמות דף צב/ב

א"ר אמי בחבור' נמנו וגמרו וכו' אי לאו דדלאי לך חספא מי משכחת מרגניתא תותי. פרש"י ז"ל...וק"ל מ"ש מהאומר לאשה הרי את מקודשת לאחר ל' יום שהיא מקודשת כל זמן שלא חזר בה לד"ה ואעפ"י שנתאכלו המעות כדאיתא בפ"ק דקדושי' וי"ל דשאני הכא דאישתני גופא בנתי' להתגייר או להשתחרר או לצא' לשוק:

2. תוספות מסכת יבמות דף צג עמוד א

רבי עקיבא אומר יפר - דקסבר העדפה שעל ידי הדחק לאשה כדאמר בריש מציאת האשה (כתובות סו. ושם) וא"ת והיאך יכול להפר והא אין זה דבר שבינו לבינה וי"ל דחשיב נמי בינו לבינה לפי שאין יכול ליהדר ולקח בצמצום את הראוי לו ליקח א"נ גם חלקה משועבד לו שילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות וא"ת וא"כ היאך יכולה להזירו כיון דמשועבדת לו וי"ל דוקא בעיקר מעשה ידיה אלמנה לשיעבודיה דבעל שהם לגמרי שלו אבל הכא דאין לו אלא פירות לא אלמנה.

3. תוספות מסכת יבמות דף צג עמוד א

קנויה לך מעכשיו קנה - וקשה לר"י למה צריך מעכשיו דכיון דאית ליה אדם מקנה דבר שלא בא לעולם כאילו בא לעולם ובדבר שבא לעולם א"צ מעכשיו כדאמרינן בפרק האומר בקדושין (דף נט.) גבי האומר לאשה הרי את מקודשת לאחר ל' יום ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום מקודשת לשני לא בא אחר וקדשה בתוך שלשים מהו רב ושמואל דאמרי תרוייהו מקודשת אע"פ שנתאכלו וכו' ולעיל (דף צב:) נמי גבי לאחר שתתגיירי ליכא מעכשיו וכן גבי פירות ערוגה לקמן ואר"ת דהכא אצטריך מעכשיו משום דסתם קנין שדה הוא בחליפין או בשטר ובחזקה דכסף אין קונה במקום שכותבין שטר אם לא שפירש בהדיא אי בעינא בכספא איקני בפ"ק דקדושין (דף כו.) ובמקומו של רב היו כותבין את השטר ובכמה מקומות מצינו בהש"ס שלא היו קונים בכסף כדאמר בחזקת הבתים (ב"ב דף נד:) עובד כוכבים מכי מטי זוזי לידיה איסתליק ליה ישראל לא קני עד דמטי שטרא לידיה ובפ"ק דב"מ (דף טז.) מכדי האי גברא במאי קני ליה בהאי שטרא האי שטרא חספא בעלמא ולהכי צריך מעכשיו דאפילו בדבר שבא לעולם אי אמר קני בחזקה או בחליפין לאחר ל' ולא אמר מעכשיו לא קנה הואיל ובשעה שיש לקנין לחול דהיינו לאחר ל' כבר פסקה החזקה או הוחזר הסודר כדאמרינן בהאשה שנפלו (כתובות דף פב. ושם) משוך פרה זו ולא תהא קנויה לך עד אחר ל' לא קנה כי לא אמר מעכשיו לפי שבשעת הקנין כבר פסקה המשיכה [1] וכן כשקנה בשטר צריך מעכשיו שאפילו יהיה נקרע השטר או נאבד קנה דאי לא אמר מעכשיו ונקרע בתוך כך או אבד לא קנה כיון דבשעת קנין אין כאן שטר ...

4. חידושי הרמב"ן מסכת קידושין דף סג עמוד א

ואי קשיא והא רב הונא דסבר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם וקאמר התם (יבמות צ"ג א') במוכר פירות דקל לחבירו עד שלא באו לעולם יכול לחזור בו משבאו לעולם אינו יכול לחזור בו, י"ל בדבר שלא בא לעולם לא מהני מעכשיו דלא חייל קנין כלל בדבר שאינו כלום, [2] אבל בדבר שלא בא לרשותו אהני מעכשיו שאינו חוזר, אי נמי התם בשאמר סתם פירות דקל זה מכורין לך וקמ"ל דלא אמרינן גוף דקל לפירותיו אקני ליה מהשתא, אי נמי סיפא אתא לאשמועין.

5. חידושי הריטב"א מסכת יבמות דף צג עמוד א

דר' ינאי ה"ל אריסא דהוה מייתי ליה כנתא דפירי. [1] לאו מפירי דארעא דר' ינאי כדמשמע מפרש"י ז"ל, דהנהו אע"ג דהוה רחוקים דבר שבא לעולם ולרשותו הוא, ואי משום דהוה מחוברין כיון שהביאו שליש ועומדים ליתלש דבר שבא לעולם הם כדמוכח לקמן, [2] אלא מפירי פי' מפירי דאריסא, שהיה מביא לו בתורת זורון, והיינו דמייתי לה לראיה דסבר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם, מפני שעושר ר' ינאי על פירות שלא היו שלו לכשיבאו לרשותו וכדאמרינן עושר עלייהו מפירי דביתיה וכפר"י ז"ל.

6. ערוך לנר על יבמות דף צג/א

שם ברש"י ד"ה כל הימים, שלא יבטל עונג שבת: משמע דעונג שבת דאורייתא כיון דמקרא דרש כן וק"ל מנ"ל כן דהא בפסחים (ס"ח ע"ב) לא יליף רק מקרא דוקראת לשבת עונג דהוא דברי קבלה וי"ל דמזה עצמו מוכח דמדאורייתא הוא דהרי אין נביא רשאי לחדש דבר אע"כ דגמרא גמירא ואתי ישעיה ואסמכי' אקרא וכדאמרין סנהדרין (ספ"ב) אתי יחזקאל ואסמכי' אקרא וכן משמע מדברי הסמ"ג שהביא הב"י א"ח (ס"ו רע"ד) דאכילת פת בשבת מן התורה הוי' ע"ש, ובלא"ה לרש"י לשיטתו א"ש דצריך קרא למעשר לצורך שבת שהרי ס"ל בנזיר (דף ד') דקדוש על היין או על הפת הוא מן התורה וגם צריך לשנות מן התורה ע"ש וא"כ צריך קרא דצריך לפרוש לפעמים טבל משום שבת בשצריך לקדש עליו:

7. שפת אמת ספר ויקרא - פרשת צו - שנת תרנ"א

במד' וזאת תורת זבח השלמים כו'. בני נח לא הקריבו שלמים כו' ע"ש כל ענין השלום. ובמד' תנחומא שאמר בלעם לאוה"ע בני' שקיבלו התורה זכו לשלום ע"ש. והענין כמ"ש רש"י פ' ויקרא שלמים שמטילין שלום בעולם ד"א שיש למזבח ולבעלים כו'. והוא כענין שכ' חז"ל מפיו דעת ותבונה בא בנו של מלך ונתן לו מה שתוך פיו וזה הוא השלימות מה שיש חלק לגבוה ובני אדם משולחן גבוה קא זכו ונשאר מזה קדושה להאדם בהאכילה. וכזה ממש הוא בשבת קודש שנק' שלום כדאיתא בזה"ק דרוחא דקודשא שיווד בשבת יש לו חלק בסעודת שבת ע"ש בפ' ויקהל פי' הפסוק ביני ובין בני ישראל כו'. ולכן נק' פריסת סוכת שלום. והכלל בכל מקום שיש התחברות התחתונים אל השורש בעליונים זה בחי' השלום... ושבתות ויו"ט הם מעלין כל הזמנים ולכן סעודת שבת נק' סעודתא דמהימנותא שע"י נמשך כל האכילות שבימי המעשה אל השורש. ושמעתי מפי מו"ז ז"ל במ"ש באכילת מעשר ואכלת לפני ה' אלקיך כו' למען תלמד ליראה. נלמד מזה כי אכילת מצוה בקדושה מביא האדם לידי יראה וכן הוא באכילת שבת עכ"ד. ואמת בפיו שכן רמזו רז"ל בגמ' יבמות בפסוק הנ"ל למען תלמד ליראה כו' ה' אלקיך כל הימים אלו שבתות וי"ט ע"ש. ונראה הרמז כמ"ש כי כמו שמעשר שנאכל לפני ה' בירושלים מביא יראה וקדושה לכל האכילות שבכל המקומות כמ"ש במ"א בשם מו"ז ז"ל כי כל תרומה ומעשר מניח הכח בהשיריים כמו כן אכילת שבתות ויו"ט שנאמר עליהם זה השולחן אשר לפני ה' מביא יראה וקדושה לאכילות כל הימים. זה בבחי' המקום וזה בבחי' הזמן כמ"ש. ויתכן לומר שזה הטעם שתקנו חז"ל בתפלת שבת ויו"ט להזכיר הקרבנות במוספין. ובימי המעשה אין מזכירין בתפלה התמידין. משום שאין כח לעורר שורש הקרבנות בימי המעשה כמו בשבת שאלה העמודים האחד מעורר השני. ושבת הזמן גרמא לחבר תחתונים אל עליונים מצד הזמן. ולכן יכולין לעורר התקרבות שהי' בביהמ"ק מצד המקום ג"כ:

8. רש"י מסכת יבמות דף צג עמוד ב

אלא לאו כה"ג - דמותר לעשר על מה שלא בא לעולם ועתיד לבא לצורך עונג שבת.

9. תוספות מסכת יבמות דף צג עמוד ב

אלא לאו כה"ג - מתוך פירוש הקונטרס משמע דאיצטריך ליה למילף מקרא משום דבר שלא בא לעולם וקשה לר"י דמה לי שבתות ויו"ט משאר ימים ונראה לר"י כמו שפר"ח דאתא קרא למישרי שבת שלא מן המוקף וא"ת וכיון דשרי לתרום בשבת מדאורייתא היכי אתא קרא למישרי שלא מן המוקף כיון דיכול להמתין עד השבת ויתרום מן המוקף וי"ל דאתא קרא דהיכא דיש לו פירות בעיר אחרת ואין לו בידו אלא כדי סעודת שבת דאי הוה מעשר מינייהו גופיהו הוה בצר ליה ושרי משום עונג שבת לעשר מאותן של עיר אחרת שלא מן המוקף וא"ת ובהאי עובדא דרבי ינאי היכי הוה שרי לתרום שלא מן המוקף כיון דמדאורייתא יכול לתרום למחר מן המוקף וי"ל דהכא בתרומת פירות דרבנן התיירו שלא מן המוקף משום עונג שבת כיון דבעלמא כשהם בעיר אחרת שאין יכול לתקן שרי מדאורייתא ועי"ל דשרי לתרום בע"ש שלא מן המוקף כדי שלא יצטרך לטרוח ולתרום בשבת דכל זה עונג שבת.

10. ריטב"א על מסכת יבמות דף צג/א

והקשה ר"ת ז"ל דכיון דר' ינאי ור' חייא ס"ל דאדם מקנה דבר שלא בא לעולם אפ"ל בחול נמי ולמה לי קרא לשבת ויש לומר דאע"ג דאדם מקנה דבר שלא בא לעולם מצו' להפריש על שבא לעולם ולצורך כבוד שבת התיר הכתוב לגמרי

11. שו"ת הרשב"א חלק א סימן קכז

שאלת הא דאמור רבנן אסור לאדם לתרום שלא מן המוקף ודרשינן לה בספרי מדכתיב (במדבר יח) והרמותם ממנו מן המוקף לו. ופירש"י ז"ל דילמא ההוא דסמיך עליה נרקב או נאבד ונמצא אוכל טבליים. ולפי דבריו קרא אסמכתא בעלמא הוא. אבל בתוס' אמרו דדרשא גמורה היא מדאמר עלה התם בסיפרי כל התורה כולה למדה ומלמדת חוץ מזו שמלמדת ואינה למדה. וקשיא לי ההיא עובדא דיבמות דפר' האשה רבה (דף צ"ג) דר' ינאי עשר מפירי דביתיה אפירי דמייתי אריסיה בערב שבת משום כבוד שבת. וסמכי לה אקרא (דברים י"ד) דלמען תלמד ליראה את ה' אלקיך כל הימים. ואם איתא כדברי התוספות היכי דחי עונג שבת איסורא דאורייתא? והלא אפילו בין השמשות לא התירו הפרשה גופא משום עונג שבת. תשובה ודאי דרשא גמורה היא דאורייתא היא כדברי רבותינו בעלי התוספות ז"ל. ואפילו היו שתיהן לפניו צריך להקיפן. וכדתנן אשה והיא טבולת יום לשה את העיסה וקוצה הימנה חלה ומנחתה בכפישא או בארוחתה ומקפת וקוראה שם. אלמא אפילו שתיהן בפניה צריכה להקיפן ולהדביקן זו לזו כדי שיראו אחת דגורת הכתוב היא דכתיב ממנו. וההיא דיבמות גופה הכין מוכחא בהדיא. דגרסינן התם /יבמות צ"ג/ אתא לקמיה דרבי חייא אמר ליה שפיר עבדת זיל אכול. דתניא למען תלמד ליראה את ה' אלקיך כל הימים. כל הימים אלו שבתות וימים טובים. למאי הלכתא? אילימא לעשורי ומיכל איצטריך קרא למשרי טלטול דרבנן. אלא לאו כי האי גונא. ואם איתא דדרשא דרבנן אף אנו איצטריך קרא למישרי הפרשה שלא מן המוקף דאינה אפילו לחול אלא לדרבנן. ומכאן נראה לי ראייה מוכרחת. ומאי דהא קשיא לך היכי שרי' איסורא דאורייתא משום עונג שבת תו ליכא לאקשווי מידי. שהרי התורה התירתה מדכתיב תלמד ליראה כל הימים. ... ומכל מקום אין אנו צריכין לכך במקום זה שהרי התירה התורה להפריש שלא מן המוקף לעונג שבת מדכתיב למען תלמד ליראה.

12. משך חכמה על דברים פרק יד פסוק כג

(כג) למען תלמד ליראה את ד' אלקיך כל הימים - אלו שבתות ויו"ט (האשה רבה דף צ"ג), והוא כמו שכתבו בתוס' פרק לא יחפור דף כ"א (ד"ה כי) שהמעשר מביא לידי יראה לפי שהיה עומד בירושלים כו' והיה רואה שכולן עוסקים במלאכת שמים ובעבודה גם הוא היה מכוון ליי"ש ועוסק בתורה אמנם מן הכהנים שפרנסתם מצויה וכן בעלי משמר לא יקבל תוכחה, שהוא טרוד בעבודתו ומלאכתו להביא טרף לביתו, אמנם בשבת ויו"ט שהוא פנוי ממלאכתו, אז ילמד מהכהנים לעסוק בתורה ועבודת ד'. ויעוין תנדב"א פ"א ודו"ק.

13. ספר שיח שרפי קודש - אכילה

סעודת מצוה מביא יראה כמו שמצינו אצל מעשר ואכלתם וכו', למען תלמד ליראה והי' אומר שהיהודי הקדוש זי"ע הי' מצוה להרגיל א"ע כל אחד בכוונת אכילה שעכ"פ יהי' פועל, שלא יאכל כרעבתן: (החי' הרי"ם):

14. ספר שיח שרפי קודש - פרשת ראה

ואכלת לפני ד' כו' למען תלמד ליראה ה"א כל הימים. בשם החי' הרי"מ זצ"ל ודרז"ל ביבמות (דף צ"ג ע"א) אלו שבתות וימים טובים כלומר כמו מעשר שני שאכילתה הי' בירושלים להורות כי גם אכילה הוא עבודת ד' כן תלמד לעונג שבת ויו"ט לאכול לשם שמים ויחשב לך לעבודת ד' כמרוז"ל בכל דרכיך דעה, ודפח"ה:

15. תוספות מסכת יבמות דף צג עמוד ב

לאחר שאתגיייר לאחר שתגייירי כו' - וא"ת דאמר בפ"ק דגיטין (דף יג: ושם) אפילו לר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ה"מ לדבר שבעולם אבל לדבר שאינו בעולם לא והשתא מהיכא דשמעינן ליה דבר שלא בא לעולם דהיינו לאחר שתגייירי שמעינן נמי לדבר שלא בא לעולם כגון לאחר שאתגיייר ואמר ר"י דלא

חשיב לאחר שאתגייר לא בא לעולם כ"כ כיון שהגוף הוא בעולם רק שמחוסר גירות אבל התם נולדים לא באו לעולם כלל

16. ספר קובץ שעורים ח"א - מסכת כתובות דף נח/א

קפח) תוד"ה לאחר שאתגייר וכו' הוי לדבר שלב"ל ולכאורה היה אפשר יפרש הטעם דלא מהני לדבר שלב"ל גם לר"מ, משום דהא דזכין לקטן אינן אלא מדרבנן, כמ"ש בתוס' דזכיה מטעם שליחות ואין שליחות לקטן, ולמי שלב"ל לא עשו חכמים תקנה לזכות עבורו, כמבואר בגמרא, יבמות ס"ז, כמה דלא נפיק לאויר העולם לא עבד רבנן תקנתא, וא"כ אין הגריעותא מפני דבר שלב"ל, אלא משום דליכא מעשה קנין, אבל במקדש לאחר שאתגייר הרי עושה מעשה קידושין, ואין מקום לקושיתם.

17. רמב"ם הלכות גירושין פרק יג

כט) אל יקשה בעיניך שהתירו חכמים הערווה החמורה בעדות אישה, אפילו שפחה, ועד מפי עד, ומפי הכתב, ובלא דרישה וחקירה--כמו שביארנו: שלא הקפידה תורה על העדת שני עדים ושאר משפטי העדות, אלא בדבר שאין אתה יכול לעמוד על בורייך אלא מפי העדים ובעדותן, כגון שהעידו שזה הרג זה, או הלווה את זה, אבל דבר שאפשר לעמוד על בורייך שלא מפי העד הזה, ואין העד יכול להישמט אם אין הדבר אמת, כגון זה שהעיד שמת פלוני--לא הקפידה תורה עליו: שדבר רחוק הוא, שיעיד בו העד בשקר. לפיכך הקלו חכמים בדבר זה, והאמינו בו עד אחד, מפי שפחה, ומן הכתב, ובלא דרישה וחקירה--כדי שלא יישארו בנות ישראל עגונות.

18. שו"ת רבי עקיבא איגר מהדורא קמא סימן קכד

... מכל מקום גם ביבמה לשוק דהוי חייבי לאוין לכאורה מוכח דהוי דבר שבערוה, דאיבעי לן ע"א ביבמה מהו וכו' והא מדינא ראוי להיות נאמן להפוסקים באתחזק ע"א נאמן, וכן לדידן דפסקין האיבעיא לחומרא, הא לכאורה הוי ס"ס, ספק דבאתחזק אסורא נאמן דהא איבעיא דלא אפשטא, ספק דהטעם משום עבידי לאגלויי ונאמן גם ביבמה מה"ט, אע"כ דגם זה מקרי דבר שבערוה, ומצאתי דמפורש כן במרדכי פרק מצות חליצה, וזה לשונו, וגם היתר דיבמה לשוק הוי ערוה כרב ושמואל דאמרי תרווייהו בעניותינו צריכינן גט וכו' [ותיבת דאמרי תרווייהו ט"ס ובא לומר דלרב אפילו בודאי אין קדושין תופסין ולשמואל על כל פנים ספק].

19. ספר שב שמעתא - שמעתא ז פרק א

בו יבואר דיני עד אחד במיתה ודיני מסיח לפי תומו ודיני סימנין וטביעת עין בגופו ובכליו: קיימא לן עד אחד במיתה מהימן, וטעמא כתבו התוס' דאינו אלא מדרבנן, ואע"ג דאין כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בקום ועשה, מכל מקום כיון שדומה הדבר הגון להאמין משום חזקת דייקא ומנסבא, ומתוך חומר שהחמרת עליה בסופה ובדבר שיש קצת טעם וסמך לא חשיב עוקר דבר מן התורה ע"ש בתוס' ריש פרק האשה רבה יבמות פח. ד"ה מתוך, ושיטת רש"י בשבת דף קמ"ה דאקילו בה רבנן משום עגונה, וכל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקידושין מיניה ע"ש, ומיהו לכולי עלמא אם באו עדים אח"כ שהוא חי הולד ממזר וחייבת קרבן, וכמבואר בש"ס פרק האשה רבה דף צ"ב ליתיה למתני' מדתני ביה מדרשא ע"ש, ולא אמרינן הא כבר עקרוה רבנן לקידושין מיניה משום דלא עקרוה אלא משום דראו חכמים להאמין לעד שאומר מת, אבל כל שנתברר בודאי ששקר העיד העד וחי היה לא עקרוה לקידושין אלא כשהיה הדבר עומד כמו שהיה בהעדאת העד אבל כשיתברר הדבר לא עקרוה לקדושין, והוי ליה הולד ממזר וחייבת קרבן: ובשיטת הרמב"ם נחלקו הפוסקים אם דעתו לומר דעד אחד מהימן במיתה מן התורה ומשום מלתא דעבידא לגלויי לא משקרי אינשי, ועיין בתשובת הריב"ש סימן קנ"ה וסי' קפ"א וקפ"ב, ומוהרי"ק שורש ל"ב כתב וז"ל, דפשיטא בעניותינו אין לנו להקל משום עגונה אלא במקום שהקילו חכמים כגון בעדות האשה שהם היה כח בידם להקל, או משום דכל המקדש אדעתא דרבנן מקדש כמו שכתב הרשב"א, או משום דיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה כו' כדפירשו תוס'. או משום דאפילו מדאורייתא נאמן עד אחד כיון שהדבר עשוי להגלות כדמשמע מתוך דברי רבינו משה, ואף גם זאת אי לאו מטעמא משום חומר שהחמרת עליה בסופה לא היינו מתירים משום עגונה כדמוכח ריש פרק האשה רבה דף פ"ח, דגרס שם א"ר זירא מתוך חומר שהחמרת בסופה כו' ופריך לא לחמור ולא ליקול, ומשני משום עגונה אקילו בה רבנן, משמע להדיא דאי לאו

משום דמתוך חומר כו' לא היינו מקילים משום עגונה דלא הדר ביה ר' זירא, מדלא קאמר אלא משום עגונה, ובשום ספר לא גרס אלא עכ"ל ע"ש, וביאור דבריו ליישב דלא תיקשי לשיטת הסוברים דעד אחד מהימן במיתה מן התורה משום מלתא דעבידא לגלויי, וא"כ למה אמרו בש"ס משום עגונה ומשום חומר כו', לזה מפרש דנהי דמן התורה נאמן, אפילו הכי היה ראוי לחכמים להחמיר משום חומר דאשת איש, אלא משום עגונה ומתוך חומר כו' ודייקא ומנסבא העמידו על דין תורה, וכן כתב הריטב"א בחידושיו בשיטת הסוברים דמן התורה מהימן, דהא דאמרו משום עגונה אקילו בה רבנן היינו במה שלא החמירו בה משום חומרא דאשת איש יותר משל תורה ע"ש:

20. שו"ע אבן העזר סימן קנח

(א) כשם שהאשה נאמנת לומר מת בעלי שתנשא כך נאמנת לומר מת בעלי שתתייבם והיבם נכנס לנחלה על פיה אבל אינה נאמנת לומר מת יבמי שתנשא לשוק ואין האיש נאמן לומר מת אחי ואיבם את אשתו לפיכך הלכה היא ובעלה ויבמה למדינת הים ובאה ואמרה מת בעלי ואח"כ מת יבמי או מת יבמי ואח"כ מת בעלי אינה נאמנת:

(ג) נאמן עד אחד להעיד ליבמה שמת בעלה ומתיבמת על פיו או שמת יבמה שתנשא לשוק או לומר מת בעליך ואח"כ מת בנך ואפילו עבד או שפחה או אשה או כותי מסיח לפי תומו או עד מפי עד נאמן להעיד במיתה היבם כמו שנאמן במיתה הבעל ודין עדות זו כדין אותו עדות לענין עדים המכחישים זה את זה במיתה היבם לכל דבר: הגה וי"א דאין עד אחד נאמן לומר שמת יבמה להתירה לעלמא:

21. ספר בית שמואל על אה"ע - סימן קנח

(א) אבל אינה נאמנת לומר מת יבמי. הואיל הוא איסור לאו שמא הוא קל בעיניה ...
(ב) וי"א דאין ע"א נאמן. הנה כל הפוסקים מקילין בזה לבד הרא"ש הוא המחמיר ועיין תשו' מהרי"ק ותשו' מהר"ם סי' ל"ו וק"ל ותשו' מהר"ם פדו' סי' פ"ד ותשו' ר"י לבית הלוי סי' י"ב כולם מסכימין בעת הדחק ועיגון יש להקל וכן עד מפי עד נאמן